

Szerkesztőség:

II-ik kerület 460. házszám,
továbbá a lap szellemi részét
illető közlemények kü-
lendők.

Kéziratok vissza nem
adatok.

ABONY

Kiadóhivatal:

SZERDAHELYI JÁNOS
könyvnyomdája, hová
az előfizetési pénzek, a hir-
detések és ezeknek díjai
valamint a felszólamlások
küldendők.

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI ÉS SZÉPIRODALMI LAP. — MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési díj:

Helyben házhoz hordva és vidékre küldve egész
évre 8 korona, fél évre 4 korona, negyed évre
2 korona. Egyes szám ára 16 fillér

Felelős szerkesztő:
TEMESKÖZY GERZSON.

Főmunkatársak:
VEVERÁN ISTVÁN. VÉLI MIKSA.
Kiadótulajdonos: SZERDAHELYI JÁNOS.

Hirdetmények,

nyiltterek, valamint hirdetési díjak, közvetlen a kiadó
hivatalhoz küldendők. Nyilttér sora 1 korona.

Cigány kérdés.

Írta: Walter István.

Valóban öröm tölti meg az ember szí-
vét, midőn földművelésügyi ministerünk, Da-
rányi Ignác alkotásait figyeljük. Igen üdvös
és haladéktalanul szükséges munkát végez
a „telepítés” eszméjével. Örülünk, és a leg-
nagyobb örömmel üdvözljük őt, tervének
keresztül vitelében.

Ha már a „telepítés” eszméje foglal-
koztatja napjainkban hazánk nagyjait, mely-
lyel az idegenbe vándorolt szegény testvé-
reinket óhajtják vissza édesgetni, hogy a-
zoknak, anyaföldet, az itthon lévő de a vég-
veszéllyel fenyegetett kisbirtokosainkat pe-
dig megmentsek a pusztulástól, nekik ked-
vesebb otthont, édesebb kenyeret adjanak,
megemlékezek jelen soraimban egy — saj-
nos, — de köztünk vergődő, testünkön é-
lősködő faj hontalanságáról, ennek hiányá-
ban azok életéről, cselekvéseikről; továbbá
arról, hogy miként szabadulhatna meg Ma-
gyarország lakossága legegyszerűbben tőlük,
a kóbor cigányoktól ugyancsak „telepítés”
által.

Régen foglalkoztatja hazánk lakosságát
azon gondolat, hogy mily út-mód érezhet-
nők magunkat tőlük teljes biztonságban.
Régen sóhajtozzuk hogy: csak kóbor-cigá-
nyok ne volnának. Sajnos, de gondolatunk,
sóhajunk még mindig csak gondolat és só-
haj maradt. Sajnos, hogy velük szemben
életünket nem érezhetjük biztonságban;
emellett pedig még azt kell tapasztalunk,
hogy nemzetünk nem tesz semmi oly ko-
molyabb intézkedést, melylyel vége szakad-
na eme türethetetlen, örökké rettegő álla-
potnak.

Szomorú dolog az, hogy nekünk ma-
gyaroknak, különösen a falvak és tanyak
csendes lakóinak nincs tőlük biztonságban
életünk.

Igaz, hogy lop, rabol, sőt sok esetben
nem retten vissza saját vérünk sem a gyil-
kos eszköztől, de hogy folytonos rablás, lo-
pás és mindenesetben a lemészárlás kísér-
letének legyünk kiéve, mintahogyan ma-
napság ezeknek kivagyunk téve a kóbor-
cigányoktól, az mégsem járja a 20 szá-
zadban.

Alig mulik nap, hogy égbekiáltó mes-
terségükről ne olvasnánk.

Hol itt, hol ott bukkannak fel véres
munkát végezve. Legtöbb esetben sikerül
nekik egy elillanások, mintha a föld nyelte
volna el őket. Hány esetben beigazoltatott
a vallomások alkalmával az, hogy cigányok
voltak a tettesek. Igaz hogy megindul elle-
nük a hajsza, keresik őket, mivel csendő-
reink hetekig elkoborolnak utánuk, de leg-
több esetben eredmény nélkül. De tulaj-
donképpen hol is fogják meg, mikor nün-
csenek helyhez kötve, szabadon kószálhat

csavaroghatnak. Nincs állandó helyük, hol ott
nem tartózkodás esetén keresni lehetne ö-
ket. Ez a főoka gonosz életüknek, mester-
ségüknek.

Nem szabad nekik megengedni a csa-
vargást, helyhez kell őket kötni, kenyérke-
resetre, munkára kell szoktatni. Le kell őket
telepíteni!

Foglalkoztak ezen kérdéssel jogi, tan-
ügyi stb. férfiak eddig is igen elmésen, szám-
űzték, ostromozták lapjaink számtalan eset-
ben, de azért cselekvő erőt még mindig nem
látunk érvényesülni irányukban. Ezek ügyét
is nagyjainknak kellene kézbe venni, időz-
ni kell e kérdés mellett is! Hogy szüksé-
ges-e az ő életüket hazánkban törvényileg
szabályozni? azt a tapasztalatok után mon-
danunk sem kellene. Lehet-e üdvösebb in-
tézkedés annál, hol az emberiség életbizton-
ságáról van szó? Azt hiszem bajosan. Szí-
vükre kell venni nagyjainknak az ország-
ban fekvő falvak és puszták lakóinak sor-
sát, e tekintetben is. Tudjuk nagyon jól,
hogy a kóbor cigány nem megy a városba
községbe rabolni, gyilkolni, hanem a falvak
és puszták lakóit kísértgelik. Különösen fé-
lős velük szemben azon pusztai ember éle-
te, kinek van valamicskéje. Az ily ember
folytonos rettegésben kénytelen élni. Ha
már oda kerül a dolog, hogy valakit meg-
látogatnak, úgy azt hiszem, szívesen utat
engedne nekik a lopásra bárki, csak életet
ne kívánnának.

Tudjuk, hogy semmi sem oly kedves
mint az élet, azért ehhez minden halandó
gőrcsően ragaszkodik. A kóbor cigányok
azonban másként gondolkodnak.

Nekik először élet kell, hogy csende-
sebben végezhessek neveltelen munkájukat.
Ha egyszer elnémitották áldozatuk hangját,
úgy nem félnek attól az eshetőségtől, hogy
lesz ki rájuk bizonyítja cselekedeteiket. Hogy
tőlük színről-színre szabaduljunk, az nem
lehetséges, mert akkor azoknak teljes kiirtá-
sára kellene törekednünk. Ezt nem tehetjük
mert sem jogunk, sem szívünk nincs hozzá.

Azt, hogy p. o. gyermekeiket szedjük
el és neveljük magunk köré, vagy édesges-
sük őket úgy szép szóval a városokba fal-
vakba, az ismét nem vezet biztos célhoz
mert bár szólhatnánk mi azoknak az an-
gyalok nyelvén, még sem maradnának.

Szép szóval nem marad, azért erős
törvény kíséretében az ő számukra is a „te-
lepítést” kellene megvalósítani.

Még pedig hogyan?

Országunk területén minden oly városban,
községben, hol katonaság, csend. v. rendőrség van,
építessen az állam kellő mennyiségben 1—2 lakó-
házat cigány család részére. Ha az megvolna, úgy
összefogatni mind, nem kérdezve kinek hol tetszik,
hanem kit ide, kit oda telepíteni. Legjobb leende-
no oda, hol az elfogatás történt és legközelebb
ily számukra épített ház van. Ezt követné a be-
mutatkozás, a község előjárása előtt. Ha az

megvolt, úgy az előre elkészített cigánykönyvbe
bevezetendő lenne minden családtagnak neve val-
lása, személyleírása, ismertetőjelei stb. Ha meg-
történnék azon eset (a mi biztosra vehető), hogy
nem tudnák nevüket, vallásukat, életévüket meg-
mondani, akkor követelni kell tőlük, hogy nevet és
vallást válasszanak. Ha ettől vonakodnának, úgy
adja ezt nekik az előjáróság.

Az életévüket pedig, kinézésük szerint kö-
rülbelül meglehetően állapítani. Ezt meglehetően a
közs. v. járási orvos. A név és vallás adás tör-
ténhetnék ünnepely keretében. Be lehetne őket
vezetni a templomba és ott vehetné fel a kereszt-
séget. Azt hiszem, hogy az ily funkciót minden
egyház meglehetően díjtalanul.

Ily formán lenne a kóbor cigánynak neve,
vallása és lakása. Még azt is tudná, hogy ő hány
éves! Most jön a megélhetés kérdése? Nincs vá-
ros, község, hol meg ne lehetne élni, hol nem
akadna munka, ha valaki dolgozni akar. Csináljon
bográcsot, muzsikáljon, vagy járjon napszamba.
Ha nem izlik a tisztességes kenyérkereset, úgy
vessen éhen. Mas szegény embernek is dolgozni
kell, továbbá, lakást sem adnak ingyen, mégis fe-
lenni kell önmagáért és családjáért. Mindezek előtt
törvényileg szigorúan kilenne mondva rájuk a kö-
vetkező:

„Ha valamelyik el mer szökni állandó lakhe-
lyéről, ugyanazon elbánásban fog részesülni mint
az a ki lop.

Én azt hiszem, hogy ily eljárás mellett szé-
pen megszoknák a köztünk való életet és nem
kellene tőlük annyira félnünk, rettegünk. Gyer-
mekeik járhatnának iskolába, tanulhatnának, s így
mint okosabbak jobban megtudnák gondolni az
élet feltételeit. Sokkal kevesebb lenne közülük a
börtön lakója és ezuttal is sokat lehetne megtaka-
ritani. Kevesebb lenne csendőreink munkája, nem
lennének kiteve általuk annyi életveszélyes zakla-
tásnak.

Ez volna a legszebb és legbiztosabb szaba-
dulás. Így még hasznos polgárokat lehetne nevel-
ni belőlük. Ha a szavaim talajra találnának, úgy
tudom, hogy 6—7 év leforgása alatt nem lenne a
mai állapot velük szemben, és sokkal nyugodtab-
ban hajtanak fejüket nyugvóra, a faluk és puszták
lakói hazánkban.

A jelen állapotok szerint csak atok ezen faj
ránk, még pedig nagy atok, mert az ördög nevéből
sem rezzen meg lelkünk annyira, mint az ő ne-
vüktől.

Az izr. hitközség évi jelentése.

Egy esinos kis füzet számol be a helybeli
izr. hitközség évi működéséről, melyből kiemel-
kednek ama jótékonyági mozzanatok és tényke-
dések, melyeket úgy a hitközség, mint erkölcsi
testület, valamint kegyes alapítványok és egyes
tagjai gyakoroltak.

A jelentésből közöljük alábbi közérdekű rész-
leteket.

Mielőtt a jelentés a hitközség ténykedéséről
beszámolna, a kegyelet szaván emlékezik meg
boldogult Richter Arnoldról, ki ez évben hunyt el.
A hitközségnek több ideig alelnöke volt és komoly
nagyrabesült működésével szerzett magának her-
vadhatatlan érdemeket.

Megemlékezik kantorunknak, Rosenzweig Li-
pótnak 25 éves szolgálati jubileumáról. Maga az
ünnepely a templomban lett megtartva. Ebből az
alkalmából a hitk. tagok között magángyűjtés in-
dították és e célra begyűlt 365 kor. Ebből a ju-
bilans egy értékes díszműű ezüst kelyhet és 225
kor. keszpenzt, mind a hitk. tagok ajándékát,
kapott.

Egyik legfontosabb teendőjük volt alapszabályainknak újra való átdolgozása. Hosszas tanácskozások és tárgyalások után végre sikerült egy olyan tervezetet kidolgozni, mely közmegegyezéssel találkozott és a képviselőtestület által egyhangulag elfogadtatott.

Halaszthatatlanná vált már a templomnak renoválása és körülkerítésése. Ez is a járó év feladata leendő; a költségvetések, tervezetek már el is készültek és mihelyt az olyan munkálatokra alkalmas lesz az idő, azt el is készítetik.

Felsorolja a jelentés az 1908. évi istentiszteleteket és a népmozgalmi adatokat.

A z i s k o l á r ó l.

Az iskolaszék: Elnök: Dr. Blumgrund Naftali rabbi. Jegyző: Wiener Ida, aki a tantestületet is képviseli. Előadó és pénztáros: Politzer Mihály. Gondnok: Havas Ignác. Tagok: Dr. Hirn Márton, Hay Mor, Kopetzky Ármin, Klein Antal, Polgár József, Richter Béla, Véli Miksa.

A tantestület: Knöpfler Ignác okl. tanító; működik 1870 óta, hitközségnél 1874 óta. Wiener Ida okl. tanítónő; működik a hitközségnél 1885. óta. Dr. Blumgrund Naftali rabbi heti 1 órában tanítja a hittant. Rosenzweig Lipót kántor az éneket heti 1 órában a III. és IV. osztályban. Iskolaszolga Pich Éliás.

Az iskolaszék az 1908. évben 8 ülésben intézte el mindazon ügyeket, melyek az iskolai élet pontos működésére szükségeseknek bizonyultak.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter az 1907. XXVII. t.-c. értelmében kiegészítette államsegéllyel az iskolaszék kérésére a tanítók korpóttékát.

Pest-Pilis-Solt-Kiskun-vármegye kir. tanfelügyelője, Petri Mór dr. kir. tanácsos, akit az iskolaszék kir. tanácsossá való kinevezetése alkalmával üdvözölt, április 9-én tisztelte meg iskoláikat látogatásával s elismerőleg nyilatkozott róluk.

Hogy a hazafias érzés mellett vallásos szellemenben is neveltesse a gyermekek, március 15-én, mely a purim napjára esett, gyermekeladást tartott az iskola Wiener Ida ügyes rendezése mellett díszes közönség jelenlétében. Ez alkalommal dr. Blumgrund Naftali rabbi felolvasást is tartott „Párhuzam purim és márc. 15-ike közt” címén. Másnap az előadás ismételtetett a polg. iskolai növendékek jelenlétében. Az előadásnak tiszta jövedelme (102 korona) egy ifjúsági könyvtár beszerzésére fordított. A könyvtár jelenleg 106 kötetből áll.

Az iskola felszerelése ez évben is gyarapodott; beszereztetett a város előjárósága részéről az elrendelt iskolai zászlóalj szervezése céljára dob, trombitát, zászlót, 30 db. sapuskát és egy doboz jelvényt.

Az iskola tanrendje az 1905. évi jan. 16-iki miniszteri tantervnek a két tanítóval rendelkező iskola számára előírt tanrendjével azonos. A vallástani tanterv az Országos Tanterv alapján végezték, s tankönyvekül használták a pesti hitközségnek ennek alapján készített kiadványait, úgy az elemi, mint a polgári iskolában.

Az iskola kitűnő tanügyi eredményéről, a tanítók lelkiismeretes működéséről az 1907/8. tanévnek évzáró vizsgái tettek tanúságot. Ebben a tanévben szünetelt az előadás az alspán rendeltére a városban volt járványos betegség miatt apr. 22-től jun. 1-ig.

A vakokat gyámolító orsz. egyesület javára gyűjtöttek a növendékek 5 kor. 86 fillért.

Az 1907/8. tanévben a gyermekmenhely abonyi telepének 8, az 1908/9. tanévben 11 izr. valású növendéke járt iskolába. Tandij címén befolyt az igazgatóság részéről az elmúlt tanévben 120 kor., ez idén, a tankönyveket és írószereket beszámítva, 210 kor. 55 fillér.

Az iskola költségvetése.

Az iskola ez ideig kiadása 3966 korona. Ezzel szemben a tandijakból befolyó bevétel mindössze 2326 korona. A hiányzó 1640 koronát a hitközség fedezi olyképpen, hogy az egészen vagy csak részben tandijmentes tanulókat járó tandijnak fizetése a hitk. pénztárt terheli.

Az 1908/9-iki tanévben 42 fiú, 44 leány, összesen 86 gyermek iratkozott be.

Az 1908/9. tanévben részesül hitoktatásban a polg. iskolában 20 fiú, 17 leány, összesen 37.

A szegény iskolás gyermekek felruházása az a célra szolgáló alaphoz az iskolaszék javaslata szerint történt. Az elmúlt évben teli felruházásban részesült 4 fiú, 4 leány az elemibe, 3 fiú a polg. iskolában. A felruházás a chevra kadisa által kiadott 38 kor. 20 fillérel együtt 189 kor. 51 fillér költséget igényelt. Ezenkívül taneszközök beszerzésére segélyt kaptak: Moller Ignác III. o., Ro-

senzweig Lajos IV. o. és Bleier Mari III. o. polg. iskolai tanulók 10—10 koronát; ösztöndíjkeppen Selwemmer Katalin II. o. polg. isk. tanuló 20 koronát, Rotics Mihály III. o., Hartmann Erzsébet II. o. és Pick Mariska IV. o. polg. isk. tanulók 25—25 koronát; Knöpfler József IV. o. polg. isk. tanuló és Klein Pal II. o. kereskedelmi iskolai tanuló 50—50 koronát; Deutsch Miklós felső ipariskolai tanuló 75 koronát. Az iskolaszék ezenkívül a szegény elemi iskolai tanulókat tankönyvekkel is ellátta 30 korona költségén. Néhány szegénysorsú tanuló pedig ingyen ellátást kap helybeli jótékony családoknál.

A Hay Mihály és Róza ösztöndíj-alapítványának kamatai ez idén nem adtak ki.

Az iskolaszék javaslatára Hay Mihály és neje az 1894. okt. 18-án kiállított alapítvány-levelök II. pontját következőleg módosították:

„2 Ezen alapítvány évi kamatai örök időre egy helybeli illetőségű és az itteni izr. elemi iskolából kikerült szegény és jó előmenetelű tanulóknak évi ösztöndíját képezze. Az ösztöndíjért folyamodó lehet — a polgári iskola kivételével — bármely felső iskolának, így: gimnázium, reáliskola, kereskedelmi-, gazdasági-, ipariskola, rabbi-és tanítóképző növendéke vagy egyetemi hallgató. A jó előmenetelt az előbbiek az elmúlt tanévről szóló bizonyítvánnyal, az egyetemi hallgató pedig levelezőlevelével igazolja.”

Richter Béla ez idén is 10 koronát volt szíves rendelkezésükre bocsátani a polgári iskolai tanulóknak a hittanban tanúsított jó előmenetelének hitközséggel való jutalmazására. 8 tanuló kapott jutalomkönyvet.

A d ó z á s.

A hitközségnek 1908. évben 144 helybeli és 39 vidéki, összesen 183 adófizető tagja volt. Az adókövetés az egész 3 évi ciklusra érvényes. A megállapított adó azonban a költségvetési hiány fedezésére nem mutatkozott elégnék és így a képviselőtestület az osztályok után 20% pótdó köztételt határozta el. A vidékiek 2—16 koronát fizetnek. A legkisebb adófizető helybeli 4 kor. 80 f. (vidéki 2 kor.), a legnagyobb 300 koronát fizetett. Az 1908. évben hitközségi adóba ki volt vetve 8732 kor. 20 fill. Ezenkívül Kopeckzy Mórné asszony a rabbi fizetéséhez 200 koronával járul évenként.

A hitközség vezetése.

A hitközség képviselőtestülete a lefolyt évben 5 gyűlésen 19 határozatot, az előjáróság pedig 2 ülésen 7 határozatot hozott. Ezenkívül az iskolaszék és a többi szakosztályok és bizottságok a szükséghez képest tartottak üléseket és értekezleteket.

A hitközséghez érkezett ügydarabokat az elnök és jegyző intézte el.

Végül a jelentés köszönetet mond azokért a jótékony adományokért, melyeket a nemes szívű adakozók hitközségükhöz juttattak. A templomi adományok között vannak felsorolva azok az adakozások is, melyet nem hitfelekezetiükhöz tartozó egyéniségek juttattak hozzájuk. Köszönetet mond dr. Madarász Adorján jár. főszolgabírónak, ki a szegény iskolás gyermekek felruházására rendezett hangverseny jövedelméből 50 koronát, Temesközy Gerzson szerkesztőnek, ki 10 koronát, az abonyi Ipartestületnek, ki szintén 10 koronát küldött.

A zárszámadás végösszegei: Bevétel 10043 kor. 09 fill. Kiadás 9319 kor. 85 fill. Maradvány 723 kor. 24 fill.

A templom-pénztár bevétele 3783 kor. 69 fill., kiadása 2945 kor. 18 fill., maradvány 838 kor. 51 fill.

A hitközség kezelése alatt lévő alapítványok.

Hay Jakab alapítványa 4 férfi és 4 női templom-ülöhely; jövedelme templomi célokra fordítandó; a templom-pénztárba befolyt 51 kor.

Hay Lipmann alapítványa 1 férfi és 1 női templom-ülöhely jövedelme a templomi szükséglet fedezésére befolyt 9 kor.

Kopeckzy Mór 2800 kor. alapítványa beteg férfiak segélyezésére; kamataiból 1908. évben kiadott 147 kor., maradt felhasználandó pénzkészlet 380 kor. 55 fill.

Altmann Benjámín alapítványa 9 férfi és 11 női templom-ülöhely jövedelme halálának évfordulóján a helybeli zsidó szegények közt kiosztandó; június 23-án 56 kor. 80 fill. kiosztott.

Hay Mihály és Róza 2000 korona ösztöndíj alapítványa; kamatai egy abonyi születésű, az abonyi izr. elemi iskolát végzett szorgalmas középiskolai tanuló, illetve egyetemi hallgatónak kiadandó. Ez évben ki nem adott.

Markbreit Adolf alapítványa a rabbi-lak és

2000 kor.; utóbbinak 4% kamataiból a szegények közt ez évben május hó 7-én 40 kor. és június hó 17-én 40 kor. kiosztott.

Markbreit Adolf 1000 kor. alapítványa helybeli szegény izr. iskolás gyermekek felruházására; a Chevra Kadisa által kezeltetik.

Özv. Politzer Rudolfné 2000 kor. alapítványa helybeli szegény izr. iskolás gyermekek felruházására; az 1908. évi kamatlövédelm 103 kor. 31 fill. november 6-án az alpnak befizettetett.

Özv. Stern Vilmosné 2400 kor. alapítványa; kamataja 123 kor. 08 fill., április 13-án következőképp lett felosztva: rabbinak 50 kor. Kadisima olmondásáért, 14 kor. hitk. hivatalnokoknak, 10 kor. hitközségnek kezelési illeték és 49 kor. 08 fillér zsidó szegényeknek.

Özv. Kopeckzy Mórné 2000 kor. alapítványa. Ennek kamataiból az örömmünnep vendéglátás költségeire a rabbinak 40 kor., a templom szükségletére 40 kor. október 19-én kifizettetett.

Fenti tőke az alapítványtevő hozzájárulásával a metszői lakház vételére felhasználódott, — azon tőke újra gyűjtendő, eddig e célra 140 kor. 46 fill. van a takarekpénztárba elhelyezve.

H i t k ö z s é g i a l a p o k.

Iskola alap. 1908. jan. 1-én tőke 9716 78 k. Ez évben befolyt adományok 69 88 k. Az 1907/8. tanévről iskolapénztár feleslege 64 74 k. Az 1908. évi kamat 443 42 k. Összesen 10294 82 k.

Szegény iskolás gyermekek felruházási és ösztöndíj alap. Bevétel: 1908. január 1-én tőke 1229 07 k., november 6-án özv. Politzerne alapítvány kamatai 103 31 k., december 20-án dr. Madarász Adorján által rendezett hangverseny részesedése 50 k., december 25-én „Abony” szerkeszt. gyűjtés részesedése 10 k., december 31-én Ipartestületi hangverseny részesedése 10 k., dec. 31-én ez évi templomi adományok 190 80 k., december 31-én 1908. évi kamat 57 66 k.; összesen 1650 84 k. Kiadás: Gyermekek felruházására 151 31 k. Ösztöndíjakra 270 k. Iskolás gyermekeknek segély tanszerekre 30 k. Összesen 451 31 k. 1908. dec. 31-én tőke 1199 53 k.

Hitközségi tisztviselők nyugdíj alapja. 1908. január 1-én tőke 294 64 k. 1908. évben befolyt adományok 216 16 k. 1908. évi kamat 15 98 k. Összesen 526 78 k.

Végül a templomi adakozásokat sorolja föl a jelentés, melynek végösszege 1247 k. 28 f.

Észrevételek.

Lapunk március hó 21-én megjelent számában határozott ígéretet tettem „Levelek az ismeretlenhez” című cikksorozat tisztelt írójának, melyszíriint engedve a sürgetésnek: ez alkalommal sorolandom el „A szülő és az iskola” c. fejezetben feltalálható állításokra vonatkozó szakvéleményemet, illetőleg észrevételeimet. Refleksióimban szem előtt tartom — utolsó „Válás”-om végső sorába iktatott latin szavak szabadfordítású értelmét — a személyeskedés és tudományoskodás mellőzését, miután nem célok a harag felkeltése, sem a tudományok fitogtatása. Célok csak egy lehet s ez nem más, mint a tárgyilagosság és az általánosan elfogadott elvek keretében kimutatni az iskola tulajdonképpeni hivatását.

Nézzük egyenkint azokat az adatokat, amelyekre észrevételeimet megtenni bátorkodom.

Mindjárt a cikk elején a következőket olvasom: „A gyermek, mivel nem törődünk, kinek hajlamait nem iparkodtunk kifürkészni, kiben az érdeklődést nem iparkodtunk fölkelteni semmi iránt, vajjon mi hasznát fogja vonni az iskolának?” („Abony” XI. évf. 53. sz.)

A mai világnézet szerint még a legideálisabban nevelt gyermek sem nélkülözheti az iskolát, mennyivel inkább hasznos, áldásos intézmény az iskola az olyan gyermekekre nézve, akiknek nevelésével — talán hozzá nem értes, vagy a szegény osztályhoz tartozó szülők rá nem érése következtében, vagy a szülők foglalkozása miatt — semmi néven nevezendő irányban nem törődnek. A nagy emberszerető Baró Eötvös József egykori kultuszminisztert az oktatás általánossá tételében, az iskola mai alakjának megteremtésében az a humánus gondolat is vezette, hogy az iskola ki legyen tárva azon utszeli virágok részére is, amelyek különösebb gondozás nélkül elvesznének, vagy csak haszontalan, még inkább veszélyes gyomjaivá válnának a társadalomnak. Baró Eötvösnek eszménye, mi napság eszménye minden embernek, aki saját magán megtanulta ismerni az iskola rendki-

vüli nagy hasznosságát. S miben áll ezen rendkívüli nagy hasznosság? Abban áll, hogy az iskola magvetője a vallásnak, erkölcsnek, a hazafiságnak, az általános ismereteknek; az ismeretek nyújtásával míg egyrészt szükséges tartalommal telíti meg a lelket, másrészt alakít is képzé, idomítja, nevel a lélek ismerő, érző és akaró tehetségeit, de nem hagyja figyelmen kívül azt sem, hogy a rendelkezésre álló eszközökkel korrigálja a házi nevelés hibáit, amennyire csak lehet pótolja a házi nevelés hiányát.

Mikor az iskola gondot fordított a testi- és ruházatbeli tisztálkodásra, az illemre, stb., akkor már a házi nevelésnek is nagy segítségére van és számtalan esetben az iskola utasításai nyomán jön reá némely szülő arra, hogy az állatok gondozásán kívül a gyermekekre is jó volna egy kis ügyet fordítani. Az iskolának ez a kiható munkája csekélységnek látszik, éppen úgy, mint az írásvásárra való tanítása, amellyel pedig a tudományok tudományát osztogatja ki a gyermekeknek.

Ebből a vázlatos fejtegetésből is kitűnik, hogy az iskola hasznos, részesüljön a gyermek bármilyen házi nevelésben is. Lesz idő, amikor az iskolát nem csak hasznosnak, hanem megbecsülhetetlen értékű intézménynek fogják tekinteni.

Hivatott cikk 7 bekezdésében szerző úr ezeket írja: „De akárhányszor tapasztaltuk azt is, hogy a gyermek egészen mással szeret foglalkozni: rajzolni, a zenét kedveli, stb. stb., s ilyenkor eme hajlamait iparkodunk kiölni belőle, az iskola miatt, iskolai kötelezettségei kedvéért.”

A gyermek az iskolának nemcsak oktatási-, nevelési-, hanem megfigyelési tárgya is. Kezdetben alig, de később, amint a gyermek nekibátorodik, amint a gyermek egyénisége nyilvánvalóvá lesz az ő tényeiben, látja az iskola, illetve a tanító, hogy egyik gyermeknek természetes hajlama a rossz-, a másiknak hajlama a jó felé irányzódik, a harmadiknak egyénisége pedig a jó és rossz hajlamoknak keverékét mutatja. Ezen megfigyelés alapján megalkotott diagnózis szerint jár aztán el az iskolai nevelésnél. A rossz hajlamosságokat irtogatja, jókkal helyesbíti; a jó hajlamokat ápolgatja, fejleszti; a vegyes hajlamokat a jó színvonalra emeli. A megfigyelés azonban tovább folyik. Látja, hogy a gyermekcsoport egyik kategóriája a vizuális, a másik az akusztikus és a harmadik pedig a motorikus típusok kategóriájához tartozik. Az első kategóriába tartozóknak legfőbb támpontjuk a tanuláshoz a látás, a másodikba tartozóknak a hallás, a harmadik csoportban tartozó típusok pedig könnyebben tanulnak, ha emlékeztetüket mozgásképzetek is támogatják. A még mélyebb megfigyelésnél szembe ötlenek az örökölt képességgel bírók, a velük született tehetséggel és végül a lángésszel megáldott gyermekek. Magtörténi azonban, hogy az itt feltüntetett sorrend megfordított alakban mutatkozik a megfigyelésnél.

Tagadhatatlan, hogy az örökölt képességgel, vagy a velük született tehetséggel bíró gyermekeknek kényelmetlen az ő hajlamukon kívül álló studium, azonban, tekintettel az egyén általános ki-művelésére, az iskola nem mentheti fel őket a többi tárgyak tanulási kötelezettségei alól, mert egy leendő zene-, festő-, szobrász- stb. művész nem ekszisztálhat a társadalomban a kor követelte lelki tartalom nélkül; másként pedig, az iskola nem zárja ki, hogy a különleges gyermekek ne gyakorolják magukat abban a tantárgyban, vagy művészi ágban, amelyfele született tehetségüknél fogva vonzódnak. Nem áll tehát az a feltevés, hogy az iskola miatt a gyermekből kiölelnék a speciális hajlam, a különleges tehetség. Sőt az iskola van predesztinálva arra, hogy az előbb közölt megfigyelési eljárás alapján felfedezze a tehetségeket és értésére adja a szülőknek a kipattant tiltkot. Ha aztán a szülőknek módjukban van gyermeküket a megnyilatkozott tehetség követelménye szerint kiképeztetni — ki is képeztetik, noha az a bakklövés is megtörténik, hogy pl. a papi pályára erőszakolják. Az iskolák még azt is megteszik, hogy szegény, de tehetséges gyermekeknek mecénásokat, pártfogókat szereznek és még többféle úton-módon segítik elő a genialis gyermekek jövőjét. Az iskolát tehát a tehetség elfojtásában való részesség tekintetében ludasnak odállítani nem szabad azért, mert megköveteli, hogy a speciális hajlammal bíró gyermek is csak úgy feleljen meg tanuláshoz kötelezettségének, mint a többi közönséges eszű gyermek. Az iskola által támasztott követelmény, soha sem válik a gyermek kárára.

(Folyt. és vége köv.)

Veverán István.

MI UJSÁG?

— **Közgyűlés.** Városunk képviselőtestülete f. hó 29.-én, holnap délután 3 órakor közgyűlést tart, melynek tárgya: hűsvágatási és hűsvizsgálási szabályrendelet tárgyalása és megállapítása.

— **A szűkölködők javára.** Balázs József a héten ételmiszereket küldött a szegények konyhájára. Köszönet érte. A befolyt természetbeni adományokból a jövő hó 1-éig lesznek szegényeink ételmezhetők, ebből megítélhetni, hogy mily arányban nyilatkozott meg lakosságunkban a humánus érzés, hogy természetbeni adományaiból közel egy hónapig ebédél 50–60 egyén.

— **Kossuth Lajos,** a magyar szabadság hősök Boeckayval kezdődő sorának utolsó hőse 1894 március 20-án hunyt el Turinóban, olasz országban, a magyar nemzet mérhetlen fájdalomára és örök gyászára. Városunkban néhány fekete zászló jelezte a nemzet gyászát, mely talán a lelkében jutott nagyobb kifejezésre. Érdekes, hogy egy pár lap milyen helytelenül közli az évforduló idejét. Egyik vidéki lap 16-ik évfordulóról, egy fővárosi legelőkelőbb organum pedig 13-ik évfordulóról emlékezik meg. Hija, mulik az idő, halványodik az emlékezet!

— **Kossuth-szoborra.** Az anyakönyvi hivatalban levő gyűjtő-persely tartalma volt 4 kor. 04 fillér. Legutóbbi kimutatásunk 3647 kor. 37 fill. Ehez a fenti . . . . . 4 . . . 04 . . . . . Eddigi gyűjtés összege . . . . . 3651 kor. 41 fill.

— **Tűz.** Szerdán este az egész belterületet bevilágította Varga Károly nagybögös házának égése, mely rengeteg bűnésszködőt esalt a vész helyére. A vastag nádtető, mely még nedves is volt a minapi esőtől, órákig égett, annyival is inkább, mert nagy vízhiány volt. A jelenvolt főszolgabíró panaszkodott is a lakosság indolenciája miatt, hogy nem igyekeznek a vízszállításnál segítségre jönni. A lótelep hozta el az első vízipuskát és az első lajt vizet, aztán szünet következett, míg Petrezselyem és Csöke vízfordók hozták a vizet kis lajtjaikkal. Kisült aztán, hogy az előfogatos csak két lovat meg egy gyereket becsátott az oltás céljaira, hat ló pedig az istállóban állt. A szintén jelenvolt főbíró szigorú eljárást helyezt kiállításba. Pompásan működött közre Tóth József gépész egy kis fecskendőjével. Kintütek az oltásnál Molnár György asztalos, a Baán és Lohóczki testvérek. A ház biztosítva volt. A tűz oka? . . . . . Hát mi lehet az oka?

— **Gyermek-nap.** Az országos gyermekvédő liga, az elhagyatott gyermekek felségélyezésére az idén is április 1-én és 2-án rendezi országos gyermek-napját, melynek helyi rendezésére rendező-bizottság alakult Lipthay György, Papp Péter, Király Ferenc, Dobozy Kálmán, Tessik József, Oblath Zsigmond, Piek Ignác, Havas Ignác, Löfler Miksa, Havas Samu, Láng Oszkár, Pintér Gyula, dr. Szentkirályi István, dr. Halmai István, Véli Miksa és Kássa Sándor tagokkal. Gyűjtő-íveket és ő szedi össze a begyűlt adományokat, melyekről nyilvánosan számol el. Ajánljuk ezt az üdvös mozgalmat közönségünk jóindulatába és könyörületességébe.

— **Bő áldás.** Nem minden napi eset az iker születés sem, annál ritkább az, mely egy szegény béres embert ért a minap, midőn felesége három jól, sőt a közönségesnél is jobban kifejtett három lánykával ajándékozta meg. Ezen kívül az idén már öt esetben fordult elő iker születés.

— **Zászlószentelés.** A ceglédi ipartestület dalkar választmányának f. évi március hó 2-án tartott ülése zászló beszerzését és felszentelését határozta el, mely f. év július 4-én lesz.

— **Lövészet.** A magy. kir. központi fegyvertár 32 Wern II puskát, 8 ismétlő fegyvert, 4000 ólomlövedéket, 4000 gyalacsot, 100 oktató töltényt, továbbá céláblákat, álló s mozgó egyenes és lovas alakokat, fegyver felszerelvényeket stb. engedélyezett a nagykőrösi főgimnáziumnak azon célból, hogy a tanulók a célloveszetben kiéprzést nyerjenek s begyakoroltassanak.

— **Vallás elleni vétség.** Alpáron a templomban Kovács Terezia felszólította S. Szabó Mihályt, hogy a padból keljen fel, mivel ez az ő helye s helyét adja át neki. Kovács Teréziát, amint leült, S. Szabó Mihály a padból úgy kirántotta, hogy ezzel botrányt okozott s vallás elleni vétséget követett el. A kir. járásbíró 30 kor. fő- s 10 korona mellék büntetésre ítélte el S. Szabó Mihályt.

— **Asztalos iparosaink figyelmébe.** A magyar királyi technológiai iparmúzeum igazgatósága elhatározta, hogy oly vidéki városokban és községekben, ahol legalább 10-10 asztalos iparos jelentkezik, tanfolyamokat rendez, mert asztalos iparosaink kevés kivétellel nem rendelkeznek megfelelő ismeretekkel a fakészítő és csinózó műveletekben, amilyen a fa csiszolása és politurozása. A műveleteket a múzeum vándortanítás útján kívánja gyakorlatilag tanítani.

— **Ki a felelős.** Ha egy gazda cselédje másnak kárt okoz, kérdés, felelős-e azért a gazda is? Erre ad feleletet a földművelésügyi miniszternek 5234/1897. sz. határozata. E rendeletben kimondja a miniszter, hogy a mezőrendőri kihágásoknál a gazda a cselédjeért csak akkor felelős, ha a cseléd a kihágást a gazda utasítására követte el, vagy ha a gazda a cselédje felett a felügyeletet nem gyakorolja, vagy ha a gazda tehetetlen cselédet állított a jószágai mellé. Így tehát a gazdát a büntető jogi felelősség cselédjeért nem terhelheti.

— **Megbüntetett bíró.** Papp Ignác pálmonostori községi bíró Langer Béla gözmalomtulajdonosról azt állította, hogy az ily nudrágos emberek esalják meg a népet. A kir. járásbíró a bírót e kijelentésért 200 korona pénzbüntetésre ítélte.

— **Összemuzsikált palota.** Sovánka Nándor cigányprimás Nyitráról ment fel a fővárosba. A telekkönyvnek az ingatlanforgalomról szóló része most azt adja hírül, hogy Sovánka Nándor egész palotát muzsikált össze, amennyiben megvett Budapesten a gróf Károlyi-utcában egy kétemeletes bérházat.

Haszonbérbe adás.

Néhai Kubicsék János szőlője haszonbérbe kiadó. — Értekezni lehet Abonyban Vasutca 20. szám alatt.

Olcsó pénz!

Igen előnyös feltételek mellett kieszközölünk **törlesztéses jelzálogköcsönöket** és pedig kétféle alakban: **készpénzben** és **záloglevelekben** kifizetve.

1. A **készpénzben** folyósított kölcsönök 4 3/4 % kamatozáson alapulnak és ehhez számítódik a visszafizetési időhöz mérten a tőketörlesztésre kivetett hányad, mely a kamattal együtt fizetendő.

Ezen kölcsönöknél az az előny, hogy az összeget nem záloglevelekben, hanem levonás nélkül készpénzben fizetik ki.

2. A **záloglevelekben** folyósított kölcsönöknél a tőketörlesztés és kamat, tehát az annuitás együttevve p. u. 65 éves visszafizetésnél 4.97 % ot tesz ki.

Ez esetben ez idő szerint 100 helyett 95-öt fizetnek ki.

A kölcsönök **leginkább földbirtokokra** folyósítatnak, de **kivételes esetekben** p. u. városokban, főutcákban álló **téglából épült házakra** is lehet törlesztéses kölcsönöket kieszközölni.

Parcellázás!

Kecskemét határában 1400 hold homoki birtok **igen előnyös feltételek** mellett felosztás alá kerül. Tessék leírást és feltételeket kérni!

Ugy a kölcsönöket, mint a parcellázást illetőleg bővebb felvilágosítást nyújt:

„Gazdák Birtok és Termény közvetítő Irodája”

Cegléd, Pesti-ut 222. sz.

Eladás.

A vasut mellett a Kecskai úton levő Molnár-féle **tégla-égető**, valamint a hozzátartozó 12 hold szántóföld — tiszta buzával bevetve — szabadkézből eladó. — Értekezni lehet **Serényi Lajos** tulajdonossal, Munkácsi-utca 111. szám.

**Szőlő-
oltvá-
nyokat**

szállít, fajtisza-
ságáért jól állva.

legdúsabb választékban a már évek óta első-
nek és legmegbízhatóbbnak ismert:

Küküllőmenti első szőlőoltvány-telep

tulajdonos: **Caspari Frigyes,**

Medgyes 67. sz. (Nagyküküllő-megye.)

Tessék képes árjegyzéket kérni!

Az árjegyzékben található az ország minden részé-
ből érkezett elismerő levelek, emellett minden
szőlőbirtokos megrendelésének megtétele előtt az
ismerős személyiségektől úgy szó, mint írásbelileg
bizonyosságot szerezhet magának fenti szőlőtelep fel-
tétlen megbízhatóságáról. 20-20

Száraz tűzifa.

Apróra vágott bükkfának mmázsája 2 kor.
50 fillérért kapható **Molnár Bélánénál,**
Szelei-út.

KOVALD PÉTER és FIA

cs. és kir. szab. kelme- és szőrmefestő, vegytisztító és
gőzmosó-gyár

B u d a p e s t, VII. kerület, Szövetség-utca 37. szám

megbízói kényelmét szem előtt tartva elhatározta,
hogy minden tekintélyes vidéki városban képvise-
letet létesít és ez által módot nyújt a nagyérdemű
közönségnek arra, hogy cégét — a csomagolási és
postaköltségek mellőzésével — közvetlenül felke-
reshesse.

Abonyban Schwartz Zseni

vette át a képviseletét és a gyár rendes áraiban
vállalja az úri-, női- és gyermeköltönyök, díszítő-
és butorszövetek, függönyök, kézmunkák, szőnye-
gek, csipke- és végárúk, szőrmék, stb.ik vegytisz-
títását és festését.

Ugyiszintén ágytollak tisztítását és fehér-
neműek mosását is.

A nagyérdemű közönséget biztosítva kifogás-
talan munkájáról és mindenkor méltányos árairol,
szíves jóindulatába és figyelmébe ajánlja a képví-
seletet és számos megbízást kér a

25-25

Kovald Péter és fia cég.

**Nyomdász tanulónak egy fiú fölvé-
tetik lapunk kiadóhivatalában.**

Még azokat is, akik éveken át mást
használtak, meghódította a valódi

E R Ő

S Ó S B O R S Z E S Z,

mert mindazt egyesíti magában, amit egy igazán jó
és hatásos házszerzől vámi lehet.

Óre az egészségnek, fertőtelenít; erősít és edzi
az izmokat, fájdalomcsillapító. Páratlan mint szájvíz,
haj- és bőrápolószer.

Szükséges minden háztartásban.

Kapható mindenütt 30 fill., 40 fill., 1 és 2 ko-
ronás üvegekben.

Postán 10 kis üveget 3 koronáért küld u'án-
vétellel, vagy a pénz előzetes beküldése után

KOSMOS labororium G Y Ő R.

Kapható mindenütt.

Főraktár Abonyban: 20-20

L á n g O s z k á r g y ó g y t á r á b a n.

Eladás.

2000 kéve jóminőségű nácl eladó.
Értekezni lehet **Tóth Mihály**
vállalkozóval.

„M-l-i-t?” — „Papa megengedte! Hisz' valódi Jacobi-
féle Antinicotin-cigarettahüvelyek fadobozban.”

Figyelem! Csakis a „JACOBI“ jelzéssel valódi!

Minden fadoboz egy érdekes bűvészkártyát tartalmaz.

20-26

CLAYTON & SHUTTLEWORTH
Budapest, Váci-körút 63.
Által a legjutányosabb árak mellett ajánlatnak:
Locomobil és gőzcséplőgépek,
szalmakazalozók, járgány-cséplőgépek, lóhore-cséplők,
tisztító-rosták, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek,
szénagyűjtők, boronák, sorvetőgépek, Flans Jr.
kapalók, szecskavágók, répvágók, kukorica-
morzsolók, darálók, őrlőmalmok, egyetemes
acél-ékek, 2- és 3-vasu ékek és minden
egyéb gazdasági gépek.

Ujdonság!

Ujdonság!

O R C O L I N.

Mindenféle szerkezetű petroleum lámpában megiepő nyugott fehér fényű, füstnélküli és
szagtalan égést csinál. Helyben is több helyen legjobb eredménnyel kipróbálva.

O R C O L I N

Elejét veszi a lámpa felrobanásnak, mivel a petroleumot tisztítja.

O R C O L I N

Olcsósága miatt a legszegényebbnék is hozzá férhető. Jósága miatt egy házban sem szabad hiányozni.

Kapható csakis: **RINGEISEN OTTÓ** kereskedő üzletében

ABONY, Ceglédi-út 77. szám.